

Poutě mé

KAREL HYNEK
MÁCHA

Česká klasika

POUTĚ MÉ

POUTĚ MÉ

Karel Hynek Mácha

slovař

Collectors concept by arrangement
with Worth Press Ltd., U.K.

© Nakladatelství Slovart, s. r. o., v Praze roku 2012

Korektury Michaela Šmejkalová

K vydání připravil Jan Pavel

Ilustrace na obálce Karel Hynek Mácha

Sazbu zhotovil Alias Press, s. r. o., Bratislava

Vytištěno v Číně

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace
nesmí být reprodukována, uložena ve vyhledávacím
systému či šířena jakýmkoliv způsobem – elektronicky,
mechanicky, kopírováním, nahráváním či jinak – bez
předchozího písemného svolení majitelů autorských práv.

ISBN 978-80-7391-593-3

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovalt.cz

NÁVRAT

16. Spadla koruna již s hlavy naší;
běda nám již, že jsme hřešili;
17. protoť jest mdlé srdce naše,
pro tyť věci zatměly se oči naše,
18. a pro horu Sion, že zpuštěna jest,
tak že jen lišky chodí po ní.

Pláč Jeremiášův, Kapitola V

I

Praho! Praho! Ty mé vlasti srdce kamenné! – Ó jak hluboko jsi sklesla v nepravostech svých!

Vrať, ó vrať se! Šedý mrak – oblak toť slzí synů tvých – nad tebou spočívá rozestřen, na něm dřímá anděl záhuby, čas to mnohomohoucí; ach, jak brzo snad již tebe zchvátí v rakev národů zašlých!?

Co čas se zrodil, syn hříchu hnusného a bratr smrti, otevřenť jest hrob, by zhltil díla rukou národů – i syny člověčenstva. – A ty sama, sama spěješ v temný jeho klín? Vrať, ó vrať se! neníť mír ni pokoj v černém jeho lůně.

Popatř a viz; vystavímť já obraz ze dnů tvých viz cíl a konec tvého záměru; a pak – vrať, ó vrať se, poněvadž ještě čas, sice věčně popluješ ku zkáze!

Slyš, ó Praho! Praho! ty mé vlasti srdce kamenné! Vyhořelť již plamen ctnosti v prsou synů tvých, vyschly slzí lítosti již zraků jejich prameny?? – O ještě ne! ještě ne! Vrať, ó vrať se, Praho! Praho! vlasti mojí srdce kamenné! Století přešla nad tebou provázecího tě již od kolébky tvé času a století snad ještě

přejdou, nežli v rakev tě zchvátí ten samý mnohomohoucí čas, a bez outrpnosti chováš v lůnu svém s nouzí, s bídou, s zoufalostí zápasící syny své; bez ohledu, bez spravedlnosti tamto odrodilci nesmírné přiděluješ bohatství, co zatím věrný syn tvůj hladem umírá; a tak vždy stejným, bezcitným biješ rázem i nade hrobem časem umírajících synů svých, až i tebe v rakev zchvátí ten samý mnohomohoucí čas. —

II

Přešla půlnoc a měsíc odešel a hasly hvězdy po dalekém nebi.

A aj, stál syn krále bezkoruný na schváceném sídle otců svých a pláč jeho provívaly šepoty noční.

Stál sám a stoje plakal nad vlastní svou a země jeho nepoznala syna otců svých!

Stál sám a stoje plakal nad vlastní svou a aj, krev byla na čele jeho.

Běda, nepřátelé sklonili sílu tvou, shrbili šiji tvou a v porobu uvedli dceru otců mých, a ona to neuznává. Pohaněnáť dcera otců mých, vyschnul, vyschnul pramen prsou jejích, a ona pokojná, neb nemá naděje více.

A synové její, synové hanby, plesají nad bídou matky své, a usmívajíce se, mluví: „Aj, žena!“ a nezpominají, že byla matkou jejich a že jsou pošli z lůna matky své.

„Vlevo!“ zaznělo pod Bílou horou v hluboké cestě. Temná mlha halila celou horu v neprohledné roucho a hluboké ticho bylo noční krajinou. Nad Bílou horou nad mlhami ležel černý roztažený oblak, jako dvě perutě nesmírného orla, bledý měsíc na hřbetě svém nesoucího.

III

„Vlevo!“ zavznělo opět a nedaleko mne mihlo se světlíčko kolem šípkového keře v ouzku pod pahorkem pěšinu; zůstalo ticho – já jsem byl sám.

Studená, vlhká byla noc a zde v hlubinách nelzelo pro mlhu ani na šest kroků před sebou něco rozeznat. Opřený o zetlelou vrbu v břehu malého potoka, stál jsem, pustým okem v pustou hledě noc, a rozličné myšlenky se střídaly v duchu mém; polohlasně mluvil jsem sám s sebou:

„Národe můj! v tvém srdci teď se umístiv, chci mluvit k tobě jazykem tvým; snad že rád poslechněš, co ze srdce tvého vyšedší, proneseno jest jazykem tvým; vždyť slyšívá každý nejraději sám sebe. Můj domov jest daleko; krkonošské hory strmí nade střechu nízké chaloupky, kde teď v spokojeném snu snad spočívá otec můj, nenaděje se, nespokojený že syn bloudí mlhami studené noci; dalekoť domov můj, mladistvé Labe se zpěněnými vlnami hraje pod okny malé chaloupky, kde teď v spokojeném snu snad spočívá matka má a nepomyslí, že by nespokojený bloudil syn mlhami nočními. Ten pokojný domov můj opustiv, putoval jsem do srdce tvého; jazyk tvůj jestiť i jazyk můj; a jazykem tím tatoť jsou první k tobě slova má: Národe můj, kdo rozesmutil srdce tvé, kdo polil slzami líce tvoje ladné?“

IV

Byl pozdní večer před Novým rokem, já seděl, třetí rok osamělý, za nízkým dubovým stolkem, na kterém džbán vody, úzkým okénkem mně podaný, stál

posud netknutý. Při každém pohnutí řinkala železa, jimiž přikován za pravou nohu a ruku jsem byl k dubové pryčně, a budila mne z hlubokých, temných myšlenek; neb všechny myšlenky mé vzaly na se barvu a vlastnosti zdí mne obklopujících.

Po dlouhá tři léta nespátřil jsem žádného člověka, neb chléb a vodu podával mi strážník můj okénkem úzkým bez slova promluvení; já k věčnému osamělému žaláři navždy byl jsem odsouzen.

Měsíc svítil jasně vysokým oknem na černou podlahu a obraz světla jeho dělily stíny mříží úzkých a hustých. Smutně jsem hleděl na osvícenou podlahu a zdálo se mi, jako bych viděl krajinu otcovskou v této záři měsíčné, jako v maličkém obrázku třepetajícím se v bledém světle, se všemi horami, bory a potoky jejími; i otcovská chaloupka stála ještě na obrubě skály, jako ustavičným pádem hrozící v prohlubinu pod ní rozhlehlou v klín vysokých, ji však nedosahujících jedlí. Dále ze stínu ovocných stromů vyhlídaly křížky náhrobní přes nízkou hřbitovní zeď, kde teď snad již odpočívali rodiče moji pod zeleným drnem, usouzeni osudem mým. Nad ně strměla kostelní věž; střecha školní, kde jsem prvního (ani nevím, zdali mám přátel, by se to bylo nikdy nestalo) dosáhl ponaučení. Však všecko tak malinké, tak drobounké a vždy menší a menší to bylo, až posléze jako bych viděl celou zem co malou kouli mezi nesmírným hvězd množstvím valiti se nesmírnou oblohou.

„Nešťastná zemi! Celý opět nad tebou uplynul rok, v truchlé opět oblékáš se roucho, skučíš tak smutně, povětřím se všemi svými hroby letící, jako bys smutný svůj oplakávala osud. Nešťastná země, pro tebe není žádného více shledání s tím, po čem toužíš, čehož však ani více neznáš, jako pro mne; měsíc

NÁVRAT

nadarmo s tebou dělí vypůjčenou bledou slabou zář, tebe přece vždy jen šírá ochvívá temnota a šírá obloha jest pro tebe jen velký hrob, jen to, co pro mne vězení toto. Jaro novou tě ozdobí krásou, v útrokách tvých však nesmírný zůstane žel; tak krvácející srdce nadarmo kryje drahý skvostný knížecí plášť. Nešťastná zemi, hrob mne s tebou sloučí a nový opět v změněné na tebe mne vyvede postavě život; já s tebou, v tobě, na tobě žiji, já s tebou a v tobě cítím, jako ty ve mně, a přece jako bys nevěděla, že tvor tvůj po tobě se plazící pro tebe si zoufá. Nešťastná zemi, nešťastná matko! Ty hluboko cítíš žal nesmírný tak nesčíslných tvorů svých, a přec nevidíš konec žádný, vysvobození žádné; náš jednotlivých tvorů jednotlivý jest žal, lůno tvé nám vrátí poklid – tvůj všeobecný nezná ukončení žádného.“

POUŤ KRKONOŠSKÁ

Pozdní večer. Dívky pilně předly,
hoši v kolo k dívčinám si sedli;
plamen z krbu smutné k tomu svítíl.
Pocestný uprostřed síně sedí,
poslouchajíc jej, čeládka hledí.
Mluvil takto, však i taktěž cítil:
„Hojno, slyšte! Kteří ještě bdíte,
dobrý pozor na má slova dejte,
neslýchaných nových věcí zvíte!
Však jak pravím, pilně poslouchejte,
neb jak slova jenom vypustíte,
nikdy víc mně neporozumíte.
Vás však, kteří v kobku svoji tmavou
vešli jste a v lůžku tichém spíte,
nad jehožto křížek skví se hlavou,
neprobudiž smích náš ani lkání!
Tmavou nocí nade vámi jen
zazní moje tiché noční přání:
Dobrou noc! a tichý sen!!!“ –

Chýlilo se k večeru. Osamělý poutník kráčel stezkou ouzkou na rozlehlém temenu hor Krkonošských pod vrcholkem Sněžky. Hučel vítr, jako by Slezsko tajemnými slovy mluvilo k sestře české přes rozdělující je hradby.

„Pusto kolem,“ povzdychl jinoch, „pták i zvěř míjí kraj tento, ani strom, ani květ nevzejde tuto, jen člověk jediný tiskne se vždy výš a výše v čistější nebe blankyt, a nenalézá zde leč tajemně šustící mech a studený sních.“ Vtom nesl vítr okolo tváře jeho mo-

týla; ouzkostlivě nadarmo se bránil křidélkama barevnýma, chtěje nazpět dolů v květné kraje, odkud ho vichr bouřlivý byl zanesl. „Nešťastný! Toužíš nazpět v luhy pestré, které ti byly kolébkou; – ty jsi nechtěl v kraje tyto? Proti vůli tvé tě v chladnou výši zanáší tentýž vítr, jenž tě v mládí tvém kolíbal na líci rozví-tého kvítí?“ Pravil jsem, že člověk se tiskne vzhůru k jasnému nebi... „A on musí,“ zvolal jinoch zastíra-je si rukou čelo, „musí! – Postup mi, vichřice, motýla tohoto, já jej vezmu s sebou zpět v kraje ony, odkudž jsi jej zanesla.“ Vtom lapil motýla, on však byl již ustydl, umořen zde panující zimou; jinoch sesmutně-lý usedl na osamělém skalisku, časem zrak svůj obra-ceje k temným lesům, příkrývajícím krajinu českou.

Mladík tento byl as dvacíletý; černý oděv jeho pevně přilehající jevil štíhlost vysoké postavy; temné vlasy jeho vlály ve větru kolem bledých tváří a pěk-ného čela. Modré oko jeho nevýslovnou jevilo touhu, takže celá jeho postava zdála se v soumraku večer-ním býti od pustých skal obráženým ohlasem písně: „Znáš-li tu zem, kde citrýnový květ“ atd.

To byla první pouť jeho; sotva čtyřikráte navštívi-lo slunce hrobky králů českých v chrámě Pražském od toho času, co on se loučil s Vyšehradem pustým; však jakkoli jen dvacetkrát spatřil rozlévátí se stude-ný sníh ustydlé země v chladné slzy, již na této první své pouti seznal, že nevešel v takový svět, jaký jemu slibovala mladistvá obrazotvornost jeho. On s roz-touženým srdcem vstoupil v svět, doufaje, že všec-ky sny, které mladost jeho růžovými zdobily věnci, zde v opravdivost změněné nalezne; byl by celý svět láskou obejmul. Než příliš brzo sklesla opona, a on procitl ze snů mladistvých. Chtěl utrhnutí kvítko v luhu při záři měsíční, a rosa noční co slza chladná

skropila vřelou mu ruku; sehnul se k rozvité, růži okouzlen vůní její a spatřil, že z časného vykvětá hrobu; za svítání obdivoval se sněhobílé záři lilie, než již v noci viděl ji skláněti korunu stříbrobílou k vlhké zemi; hledal lid, jaký žil ve snách jeho, a pouhé larvy s ousměchem hleděly v oko jeho cituplné: slovem hledal ráj snů svých v světě tomto, po něm rozestřel náruč a pouhou, lásky prázdnou zem sevřel na prsa horoucí. Uleknut chtěl se vrátiti v říši mladosti své; než nadarmo jen plakal za sny uprchlými, samotn teď seděl v pustině, hluboko pod ním příroda květoucí; nemilovaný a nic nemilující dlel na skalisku osamělém nad horami zardělými v právě zapadajícím slunci.

Hlas zvonů večerních potkával se z krajů českých i z roviny slezské na temenu hory a vždy živěji mu na mysl uváděl uprchlé dny; v tom v duchu jeho zplanula myšlenka na tebe, dívka milostná, než hor množství a patero řek dělilo ho od tebe. Nic nemilující, pravil jsem? – Oh, on ještě miloval tebe, než pozdě – pozdě, ty již ztracena jsi byla pro něho; ty jsi vzešla jemu co hvězda jitřní nad temné vlny myšlenek nynějších, a první paprsky padaly opět v jeho temnou mrtvou noc; zlaté sny mladosti jeho vrátily se: než myšlenka, že jediná hvězda, které lze bylo osvětliti stezky pouti jeho světlem růžovým, není hvězdou jeho a že paprsky její jen proto usmály se teď ve tmu jej obkličující, aby tak brzo zase zahasly a jen mocněji aby probudily touhu jeho po světle, tato myšlenka řítila jej zpět v noc myšlenek předešlých.

Povstana, patřil dolů v krajinu usmívající se ve zlatě večerní záře a lkání jeho znělo hlasně krajinou utichlou. „Ty jsi byla sluncem mým, než ach, ty jsi zašla již navždy a žádný den nezardí se více nad ži-

votem mým; osamělý poutník opět kráčeti budu nocí neskonalou, jejíž pustá tichost obživne jen vlastním lkaním mojí; čirou tmou opět rozestíráti budu ráme svá za nicotnými postavami a preludy svých snů, až chápacího se osamotnělého stromu mne v noc zavítá koruna jeho opět slzami ledovými probudí ze snů horoucích v opradivost strastnou, až vlastní vřelé slzy moje v led ustydnou a sny moje pohynou ve věčném bezesném spaní. A pak, až poslední dech můj se mísiti bude s červánky na večerním nebi a poslední myšlenka má s lehkou mlhou rozloží se nad vlastní mou: pak spláchne déšť a setře vítr stopy kroků mých, jako bych nikdy nebyl býval zde a jako by ústa má nikdy nebyla zvolala horám těmto: Dobrou noc!“ Umlkl, ticho kolem, jen ohlas od hor po stranách jeho strmících opětoval danou dobrou noc – dobrou noc!

Slunce zašlo za temné hory; jako mrak černý vystupovaly vrcholky jejich na obzoru země české a za horami protějšími vycházelo slunce světů jiných; v rozsedlinách mezi horami již byla černá noc, na rovinách se ještě šerilo; města co bílá znamínka vyhlížela z šerých stínů; nad nimi se kroužil lehký kouř, a sníživ se, plížil se po tváři tichých jezer, v nichž se zhlížely vycházející hvězdy, sem tam je barvila zář malých plamínek, hořících po hrázcích temných.

Večer byl jasný a čistý, jak jen na horách bývá, měsíc se blížil k ouplňku a záře jeho stříbřila osněžená čela zmodralých hor, jež z temné noci strměly co zsinálé hlavy mrtvých králů, korunované stříbrnými vínky. – Dlouho tak stál jinoch v labyrint myšlenek pohroužen, hledě v krajinu tichou; všecky hvězdy již slavily krásnou noc, on ještě dlel na osamělém skalisku; bylo chladno, studený vítr skučel mezi horami

a zdola hučely lesy a řeky pospíchající z pustých hor do krajin úrodných; měsíc stál vysoko na dráze své, a jinoch ještě posud nepokročil z místa svého. – Vtom oznamovaly hodiny půlnoc, kdežto dříve byl nic neslyšel, a zdálo se, že blízko něho, ale dutě a hrozně, nesl se temný zvuk zvonu po temenu šírém a obrážel se o čela hor, až poslední ohlas temněji a temněji se vracel; pak bylo zase ticho. Rychle ohlédl se jinoch a – klamal paprsek měsíce zemdlelé zraky jeho, či byla opravdivost strašná, co spatřil? – Zdálo se, jako by se byl rozlehl vrchol Sněžky a visel zrovna nad ním; skvostný, v gotickém slohu stavěný, teď napolo již zřícený klášter a nákladný chrám jeho zdobil temeno její, vysoké schody vedly k vchodu goticky vyklenutému; štíhlé sloupy, mistrovsky tesané, někde však již zpřerážené sochy stály okolo vysokých gotických klenutí, jimiž se loudil svit měsíce, a paprsky hvězd proletovaly zřícenými okny, stříbríce tam pozůstatky drobných sloupků a jiných ozdob gotických, a ty zase obrážely se o obrazy rozličných svatých, jejichž postavy vyznačeny byly pestrými barvami v sem tam pozůstalém skle oken goticky klenutých.

Po obou stranách stály věže silné, polo však již zřícené; jako stavení celé, i ty zdobily štíhlé sloupky, hlavičky lidské, ba i zvířat rozličných, květiny a ovoce i celé postavy lidské, zvířat, stromů atd., však tak drobounce z kamene tesané, že povýšenějších nebylo možno v světle měsíčním rozeznati; všecky postavy tyto zdály se v třepetajícím se paprsku žíti a se pohybovati. Uprostřed stavení chrámového mezi věžmi nejvyš byly hodiny; na tabuli, vypadající co zatmělé slunce, zářily jako písmo hvězdné litery číselní a jasně zlatá ručička svítila co měsíc ve čtvrti poslední bledou nocí, ukazujíc právě půlnoc.

Vzchopiv se jinoch, chtěl spěchati vzhůru ke zdi hřbitovní, taktéž v gotickém způsobu ozdobené, sochami a znaky zde odpočívajících, a vejíti vchodem nízkým na hřbitov, odtud po vysokých schodech vstoupiti v otevřený chrám, v němžto na vysoký oltář jakési tajemné svítlo světlo; čím však více spěchal, tím víc se opíral silný vítr o roucho jeho, právě jak se to zdává v nepokojném snu, takže jakkoli se namáhal blíže přijíti, vždy se mu zdálo, že v stejné dálce zůstává.

Tak se přiblížilo jitro, vítr pomalu utichl a právě stál mladík u zdi hřbitova, když celý klášter planul v růžožhavé záři vycházejícího slunce. Dvěře chrámové samy od sebe se zavřely; vstoupiv tedy jinoch v chodbu klášterní, vešel vstříc spěchajícimu mnichu, který v rychlosti a jako by ho dávno byl znal, takto k němu mluví: „Právě vhod přicházíš, nebo dnešního dne procitnou zmrtevší bratři kláštera našeho, a lze jest tobě poptati se jich na vše, co jsi tak dávno dychtil zvěděti.“ A jako by se rozbřeslo v duchu jeho aneb jako by dávno byl slýchal o klášteře tomto, bylo mu známo, co se nyní dítí má.

Řeholní bratři kláštera tohoto měli uprostřed zdí svých rozlehlou síň, v níž kdo z mnichů tamních po jistých obřadech vstoupil, ztuhl i jako by zemřel, ale každoročně jednou v jistý den obživil, po skonání pak dne toho opět ztuhl a tak trval celý rok až do toho samého dne; což se s ním tak dítí mělo až do skonání světa. Mladík kráčel za mnichem ho vedoucím a vstoupil v poukázanou mu předsíň. Kolem při zdi stálo několik mrtvých mnichů, ruce na prsou složené majících, mladých i starých; bledá tvář i v smrti jakousi hroznou jevila nespokojenost. I táže se jinoch mnicha, zdaliž i tito neobživnou? – načež on mu odpovídal: „Ne, tito

neobživnou! Neboť volno zavřeným v té síni jednou v roce, kdy obživnou, vystoupiti a pak se vrátiti neb ne. Kteří se nevrátí v síň onu, nýbrž v předsíni této zůstanou, zemrou a neobživnou více a po roce pochovávání bývají. Tak se i těmto zošklivilo živobyťi i jednodenní v celém roce a raději spáti chtějí sen nepřespaný; až slunce uprostřed své státi bude dráhy, pochování budou na hřbitově onom, jež jsi spatřil kolem malé oné kapličky. Nyní však vstup v síň velkou.“

Dořekl a dveře síně velké rozlétly se. Zacloněnými okny mdlé padalo světlo ve vysokou i ozdobnou síň gotickou nesmírné velikosti. Nesčíslné množství mnichů mrtvých stálo tam, každý v postavě také, v jaké ho byla smrt se dotkla. S napřaženou jeden stál rukou, jako by něco vypravoval, podle něho druhý, opřeny naň maje oči mrtvé, jako by pilně byl poslouchal řeč prvního. Třetí se shýbal ještě mrtvý k zemi, něco zvedaje, čtvrtý, kleče s sepjatýma rukama, zdál se modliti atd.

I dal mu mnich ho vedoucí následující ponaučení a výstrahu: „Mezi nesčíslným množstvím tím musíš běhati a v běhu rozličné jim činiti otázky. Zůstaneš-li státi, zemrou jakoby poznovu a neobživnou, až ku pohřbu navždy zemřelých svých bratří; aniž se smíš přes hodinu zdržeti mezi nimi, nechceš-li sám živý mezi oněmi zmrtevělymi po celý rok zůstatí.“

I vběhl mladík v síň a v běhu rozličné činil jim otázky; i počali se pohybovati jako stínové, země se nedotýkajíce, jako pohnutí od běhu zbouřeným povětřím, a jakýmsi tajemným šepotem odpovídali na otázky jeho, tak že se hrůzou mu chvělo srdce. – Odpovědi však jejich z většího dílu zapomenul; nezapomenuté však pro hroznost jejich ani nechce uváděti, aniž více, bude-li možno, zpomenouti na ně.

Nežli hodina minula, z otevřené vyběhl síně, s hrůzou proběhl předsíní a octl se na kraji skaliny nad hlubokou, pod ním ležící krajinou, světlu však odvyklé oči jako raněné náramným bleskem poledního slunce hojně prolévaly slzy, aniž mohl dobře rozeznati něčeho vůkol sebe, i bolest strašlivá svírala srdce jeho.

Schýlilo se po čase poledne, uschly oči jeho i znovu okrál jinoch. – Dutě zněly klášterní zvony – a smutné zpěvy pohřeb provázejících mnichů nesly se v ucho jeho. – Ohlédl se jinoch i spatřil klášterní branou sem se beroucí průvod bratří navždy zemřelých. Náramný smutek i touha nevyslovitelná pojaly srdce jeho, kdy spatřil, an živí mnichové nesli ku pohřbu bratry navždy zemřelé, obživlí však mnichové davem se hrnuli z bran klášterních z povzdálí. Obrátil jinoch zpět zraků svých na dole ležící rozkošnou, kvetoucí krajinu; v dálce ji broubily modrošeré hory jako vlny nočního moře a černé mračno sypalo hustý déšť na rozkvetlé mezi horami luhy. Nad ním jasné svítalo slunce, celá zem jako by se usmívala, osení zavánělo líbezně i sladce z dolů i na temenu hory a radostný z dolu hlahol ptactva hájů i lesů mísil se v smutné zpěvy mnichů. Zdálo se mu, jako by šeptaly z dálky šedé hory i hustý déšť: „My jasná věkobytná zdvícháme čela, aniž kdy zajdem; my zrosíme květ uvadlý, aby nezhylnul, ale vykvetl znovu i vůni líbeznou vydával!“

„Vy však spátí budete sen věčný,“ znělo, jako by se chechtali mnichové mrtví.

Nesčíslné obživlých mnichů množství na vše strany hory se hrnulo; i kráčel jinoch k hřbitovu, aby spatřil hroby navždy zesnulých mnichů; a jak stranou se uhnul, chtěje se v rychlosti vyhnouti valícímu se davu, obživlé za ním přiletovaly stíny; i odskočí

na druhou stranu, a opět se valí stínové za ním; uhne se zpět, i sem ho stínové následují. I mluví jeden z nich: „Darmo se nám vyhýbáš, povětrí za tebou se táhnoucí nás za tebou nutí; zůstaň státi a nejlehčí vítr zažene nás po tváři vrchu okolo tebe.“ Zůstal jinoch státi; hrnuli se mnichové na kraj hory, stezkou chtějíce dolů; mnohý vrhl se dolů se strmící nad krajinou skaliny; nevýslovnou touhou zapálené zraky jejich hleděly za tmavé hory, srážející se však ze všech stran vítr vždy je shromažďoval na temenu hory.

Zacházelo slunce, schýlil se večer pozdní; libě zavánělo osení z dolu a ticho svaté se rozestíralo nad krajinou šírou; došel den života stínů a nevolné tiskl vichr v předsíň strašnou. Mnozí na rozpacích, lomíce rukama, stáli na prahu síně; chechtajíce se, vrhli se někteří v síň rozlehlou; jiní pak, lkajíce, rozhostili se při stěnách předsíně se složenýma na prsou rukama. Zavřela se síň i předsíň.

Byla chladná noc; ouzkou mezi horami rozsedlinou ubíral se poutník mdlým krokem s hor. Naproti němu v celé své vysokosti stála Sněžka, na vrcholku jejím sněhem krytém stál nyní jen osamělý kříž; ouplný měsíc zrovna přes něj přehlížel v rozsedlinu, takže se zdál křížem ve čtyry stejné kusy rozdělen býti. „Dobrou noc, dobrou noc!“ šeptal umdlený poutník hlasem slabým. Co ztracený paprsek lunny zdála se před ním vznášeti bledá postava ženská; mrtvé oko upřeno bylo vzhůru ku kříži, tvář její bílá co křída, rty zesinalé budily hrůzu; a ztuhlá sněhobílá ruka, neustále vzhůru prstem nataženým ukazující, skvěla se v paprsku měsíčním; zdaliž ku kříži neb na měsíc ukazovala, nebylo lze rozhodnouti.

Vtom obešel poutník skalinu a Sněžka zmizela ze zraků jeho; postava ta víc a víc se měnila, až posléze

šedý stařec kráčel před ním, dlouhé šedé vlasy padaly okolo mrtvého obličejce a mísily se s bílou, po pás dosahující bradou. Ve vlasy jeho vpleten byl věnec z bílých a červených růží. U nohou jeho se pěníla řeka padající z vysoké skály, nad ním v bílé pění rozevřen stál černý vchod a v tento ukazovala ruka starcova. Poutník pohlédl sám na sebe a strašně byl proměněn: i jemu padaly šedé vlasy okolo vysokého vráskovitého čela po vpadlých lících a mísily se s bílou, po pás dosahující bradou; smutně hleděl ve tmavý průchod; za ním planulo zoře; ještě jednou se chtěl ohlédnouti k různobarevným červánkům, ozlacujícím stezku přešlou, než bouřlivý, hlučně a hrozně lkající víchr mluvil k němu z končin těch slovy tajemnými a moc neznámá tiskla ho vpřed, touha nevýslovná táhla jej za sebou v neznámou zemi stezkou neznámou. — Poutník následoval starce v temný průchod. —

Krásné jitro vzešlo nad hlubokým dolem na východu hor krkonošských. Tmavé jedle a borovice stály po horách v oděvu rosném, z vysoké skály padala řeka ve vymletou hlubinu, zčeřená v bílé pěny; kde však tišeji odplývala, byly vody její čisté a jasné, hlubina její zelenala se co lučiny z jara. V hlubinách těchto dřímal poutník, hlučný spád vody uspával jej v nejtišší sen a vlny říčné táhly teď nad ním co zvukné lkání zvonů večerních tichou krajinou, avšak již neuváděly, co druhdy zvonů zvuk v ducha poutníkova minulé dny.